

Oponentský posudek na diplomovou práci Jany Vyšínové: Možnosti školy a lokální komunity v systému prevence delikventního chování dětí a mládeže.

Zdá se, že v posledních letech zaznamenáváme v naší zemi nejen růst kriminality, ale nebezpečně se mění i kvalita páchaných trestných činů. Tyto tendence sledujeme nejen u dospělé populace, ale i u mladistvých a dokonce i u dětí. Z tohoto pohledu je diplomová práce kolegyně Vyšínové, zabývající se systémem prevence delikventního chování dětí a mládeže, velmi cenná.

Práce je rozvržena do dvou oblastí – teoretické a praktické. Teoretická část se soustřeďuje zejména na popis jevových stránek zvolené problematiky. První kapitola přináší vymezení základních pojmů a v další části práce diplomantka výstižně charakterizuje kriminalitu jako společenský jev, ~~jako společenský jev~~, který ke společnosti patří. Je nezbytné ho jako takový přijmout, abychom ho dokázali ovlivňovat.

Čtvrtá kapitola nabízí pohled na současné trendy v našem soudnictví a autorka má zato, že nové a progresivní principy se v našem soudnictví dosud málo uplatňují zejména ve vztahu „k relativní rigiditě českého právního systému“ (str. 18). Vzhledem k tomu, že spatřuji paralelu v obtížném zrodu nového systému komunitní psychiatrické péče, který rovněž akcentuje úlohu přirozeného lidského společenství, nabízí se otázka, zda nemáme, jako společnost, dosud velké rezervy v občanských iniciativách obecně. Konečně nad mírou angažovanosti občanů ve věcech veřejných a stupněm rozvoje občanské společnosti v České republice se kvalifikovaně zamýšlí v osmé kapitole i diplomantka sama.

V páté kapitole se autorka věnuje etiologii delikventního chování, přináší některé teorie, pokoušející se příčiny vysvětlit a dochází k závěru, že etiologie delikventního chování je multifaktoriální. Studie dvojčat a adoptovaných dětí z posledních let však vracejí zájem odborníků znovu k významu genetických faktorů. Zdá se, že pro antisociální a kriminální chování jsou důležité geny, které ovlivňují funkce neurotransmiterů, jež kontrolují agresivní chování, konkrétně serotoninu, dopaminu a noradrenalinu. Zajímavé je, že neurologii mravního citění se věnuje daleko méně pozorností. V souladu s diplomantkou však všechny studie připomínají, že neurobiologické faktory je možné chápat pouze jako vlivy, které do různé míry ovlivňují pravděpodobnost delikventního chování a nikoli jako osudové břemeno. Rozhodnutí o vlastním chování je věcí svobodné vůle člověka.

Šestá kapitola, v níž se diplomantka opírá převážně o Večerku, je věnovaná obecným otázkám prevence delikventního chování dětí a mládeže. Otevírá autorce prostor pro úvahy o možnostech školy v systému prevence v následující kapitole. Za nosnou považuji myšlenku komunitní školy, zasluhovala by ale podrobnější rozpracování. Pokud jde o školní preventivní programy, chybí mi v této části diplomové práce odpovědi na řadu otázek. Např. kdo tvoří cílovou skupinu zmíněných preventivních aktivit? Jsou to všichni žáci na škole nebo skupiny dětí se zvýšeným rizikem? Cílovou skupinou těchto programů mohou být ale i učitelé (problém účinné prevence pak chápeme jako zvyšování odborné přípravy pedagogických pracovníků) nebo rodiče školních dětí. Setkala se autorka někdy s takovými programy? Termín preventivní kompetence (str.50), příp. spojení preventivní ochranné kompetence (str.51) nepovažuji v uvedeném kontextu za šťastné. Setkáváme se na školách s některými formami sekundární prevence?

Diplomová práce ústí do popisu možné realizace konkrétních preventivních aktivit v lokální komunitě. V této části práce se autorka pohybuje s jistotou a je patrný její osobní zájem na problematice. Je škoda, že projekt je v DP pouze rámcově naznačený. Které aktivity v plánu uvedené považuje autorka sama z hlediska realizace za nejnáročnější a které za nejnosnější ?

Závěr: Diplomová práce Jany Vyšínové je podána přehledně a čtivým slohem. Zpracování tématu je přínosné a otevírá inspirující možnosti pro preventivní aktivity. Posuzovanou práci hodnotím pozitivně a předběžně navrhuji klasifikaci VELMI DOBŘE. V případě zdařilé obhajoby se nebráním hodnocení lepšímu.

V Praze dne 9.5. 2006

PhDr. Milada Votavová

